

GLAS

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto (año) XXXV, 2

EL VOCERO DE LA ACCION CULTURAL ESLOVENA

marec-april (marzo-abril) 1988

Biti zakoreninjen

Skoraj celotni del naše vednosti izvira iz posredovanja drugih, iz izročila sodobnikov in zlasti prednikov. Enostavno verjame-mo, ker večine neposredno ne moremo preizkusiti. Vera, zaupanje v resničnost posredovane-ga in razodetega, je središčna os našega življenja, ne samo v zadevah nadnaravnega, kar bi se nam na prvi pogled zdelo še razumljivo in sprejemljivo, pač pa tudi v zadevah izkustvenega sveta, kar pa je za sodobnega „emancipiranega“ človeka še posebej težko prebavljivo. Gre pač za enega tipičnih predsodkov, ki imajo predznak visoke znanstvenosti.

Obdržati ravnotežje med posredovanim in novim („naprednim“) je posebej težko v do-bah, ko se je velik del posredovane-ga znanja in iz tega relativne-ga znanja izvedenih časovnih vrednot izkazal kot nezadosten ali celo napačen glede na spre-membe, ki so nastale v okolju, v veliki meri prav zaradi take-ga relativnega znanja in na njem utemeljene dejavnosti. Resni-ci se vedno le približujemo, nikoli je dokončno ne dojamemo. Do takega položaja prihajamo zlasti ob velikih zgodovinskih prelomnicah, ko se zdi, kot da se nam vse maje pod nogami. Staro ne zadošča več, novih odgovorov ne poznamo. Dvignjeni od trdnih tal kar nekako plavamo v zraku.

V eni takih zgodovinskih prelomnic živimo tudi danes. Zato pa je prav ob takih prelomnicah toliko bolj pomembno, da se z vso močjo oklepamo vrednot, ki nam jamčijo trdnost iznad časa in prostora in ki nam omogočajo, da v trdni zasidranosti iščemo pota v novo. Prav v tem je pomembnost, celo izkustvena, osnovnih krščanskih vrednot.

France Bučar

(Iz glasila župnije Trnovo, letnik VIII., 1/88)

Pred novim občnim zborom

V dosedanjem štiriintridesetletnem življenju Slovenske kulturne akcije je bilo nekaj dni posebno pomembnih. Tako gotovo dan ustanovne skupščine v Buenos Airesu 20. februarja 1954, ki je organizacijo priklical v življenje. Potem je bil pomemben, čeprav ne razveseljiv dan 22. marec 1969, ko se je od ustanove odcepila, prav za prav zaradi nesporazumov, skupina vodilnih članov v Argentini, tudi njen dotedanji predsednik Ruda Jurčec, in je namesto njega prevzel vodstvo organizacije dr. Tine Debeljak. Tudi 25. maj 1979 spada med take pomembne dni, ko je skupščina imenovala dotedanjega rednega predsednika dr. Debeljaka za svojega dosmrtnega častnega predsednika, za rednega predsednika pa sedanjega Ladislava Lenčka.

I. Kot kaže, bo tudi skupščina, ki je pred durmi (ob koncu aprila 1988), spadala med pomembnejše dneve v življenju SKA, kajti tedaj bo organizacija četrtič spremenila svojega predsednika in bo, kot predvideva odbor, postavila na to vodstveno mesto mladega, že v Argentini rojenega človeka, slovenskega kulturnika.

Razlogov, da dosedanji predsednik po devetletnem vodstvenem delu zapušča svoje mesto, je več: Po nad 40 letih življenja in dela v Argentini se misli vrniti v Evropo, da tam, iz koroških Tinj, sodeluje z medškofijskim misijonskim odborom v Sloveniji pri novem misijonskem listu, in bo torej mogel odslej le iz daljave spremljati življenje SKA. Drug razlog: Njegovo predsedovanje je bilo bolj organizatoričnega, ne toliko kulturnega značaja, kar je bilo za organizacijo v gotovem oziru pomanjkljivost, saj je njegovemu prizadevanju manjkala globja kulturna razgledanost in dejavnost. Tretji razlog: Naravni razvoj SKA in slovenskega izseljenstva sploh pač terja, da organizacija po dolgotrajnem vodstvu starejšega rodu predsednikov doživi vodstvo novega, mladega rodu, ki je vzrasel tudi iz njenega kulturnega dejstvovanja; to bo SKAkciji v prihodnosti moglo dajati značaj trajnosti in ji zagotavljalo obstoj in slovensko vplivanje na vsakokratno izseljenstvo tudi tedaj, ko bodo po zadnji vojni iz domovine došli sedanji izseljenki kulturniki že preminuli. Čas je, da štafeta palica slovenske izseljenke kulture preide v mlade roke.

II. Ob 25-letnici SKA je skupina neargentinskih prijateljev ustanove poslala naši organizaciji skrbno sestavljeno spomenico, ki smo ji tedaj in doslej morda posvetili premalo pozornosti. Spomenica glede dotedanjega delovanja SKA navaja vrsto pozitivnih ugotovitev, ki ji sledi nekaj daljša vrsta negativnih, nato pa navaja sedem predlogov za izboljšanje delovanja SKA v prihodnje. Od teh predlogov za naprej navedemo tu le dva, ki spadata pod ugotovitve tega zapisa, prvega in tretjega: 1. – da SKA nanovo evidentira vse še razpoložljive, zlasti mlajše kulturniške moči v slovenskem zdomstvu, in 3., da SKA pritegne v svoj delokrog in še posebej v revijo „Meddobje“ skupino mlajših kulturnikov, ki so nastopili v publikaciji „Druga vrsta“ (Glas SKA, XXVI, 3-5).

Čeprav se naša organizacija ni oklenila v celoti predlogov spomenice te skupine neargentinskih prijateljev, je pa vsaj povdarek na važnosti pritegnitve mlajših vplival, da je SKA zadnja leta vabila k sodelovanju in v vrste svojega članstva in v odbor vedno več mladih, v izseljenstvu rojenih in slovensko formiranih ljudi. Naj navedem le nekaj imen iz argentinskega rodu mlajših slovenskih kulturnih delavcev: Inženirja J. Dobovšek in C. Povše, znanstvenik Stane Žužek, astronom lic. Zorc, številni mladi igralci in slikarji, pevci Bernarda Fink, Marko Fink, Janez Vasle, Marko Bajuk in Marko Rezelj, pevovodja Andrej Jan, pravnik dr. Katica Cukjati in dr. Andrej Fink, filozofa Pavel Fajdiga in Andrej Rot, ter še drugi.

Nazadnje navedeni mladi ustvarjalec, pisatelj in esejist, ustanovitelj, urednik in avtor v spomenici navedene „Druge vrste“, Andrej Rot, je že pred šestimi leti sprejel tajništvo SKA, uredništvo „Glasa“ in souredništvo „Meddobja“. Pri prejšnji skupščini SKA pred dvema letoma je tedanji predsednik SKA stavil kot pogoj za svoje še dvoletno vodstvo organizacije, k čemur je bil povabljen, da mu organizacija odobri, v tem dvoletju uvajati tajnika v še

višje vodstvene posle, kar je bilo na skupščini sprejeto. Ko je odbor SKA na svoji zadnji seji v navzočnosti 12 odbornikov razpravljalo o kandidadni listi, ki naj bi jo predložil občnemu zboru za novo poslovno obdobje, je po krajšem razpravljanju odločil, da na občnem zboru predlaga za novega predsednika imenovanega Andreja Rota, za tajnika pa, na njegovo mesto, ki ga zapusti, pisatelja in publicista Toneta Brulca.

III. Andrej Rot je bil rojen v Argentini leta 1953 v Lanusu, bil je gojenec Misijonskega zavoda Baragovega misijonišča in se je kulturno začel razvijati pod vplivom rektorja, člana SKA, pisatelja Franca Sodja CM, kot univerzitetni študent pa se je nadalje kulturno razgledoval zlasti ob prvem predsedniku SKA, Rudi Jurčecu. Njegovo poglobljanje v slovenske in svetovne kulturne pojave ga je privedlo do ustanovitve slovenske kulturne publikacije „Druga vrsta“, ki je izhajala nekaj let, in sicer kot razmnoženina, okrog katere je zbiral mlade slovenske izseljenske kulturnike in katera je vzbudila med slovenskimi zamejskimi in izseljenskimi kulturniki nemajhno zanimanje. Ko je bil povabljen v SKA, je sprejel pripadnost Slovenski kulturni akciji kot novo, povečano možnost za svoje kulturno izživljanje in se odpovedal, ne brez žrtve,

nadaljnemu izdajanju „Druge vrste“ ter se posvetil ustvarjanju v okviru naše organizacije kot nje redni član, tajnik in urednik „Glasa“ ter sourednik „Meddobja“, kot že navedeno. V naši reviji je objavil že več svojih literarnih in filozofskih sestavkov. Sodeloval je pri vseh nagradnih natečajih SKA zadnjih let in je v vseh primerih prejel nagrado za svoja dela, navadno prvo, tako tudi prvo nagrado zadnjega natečaja SKA o trojni Sloveniji.

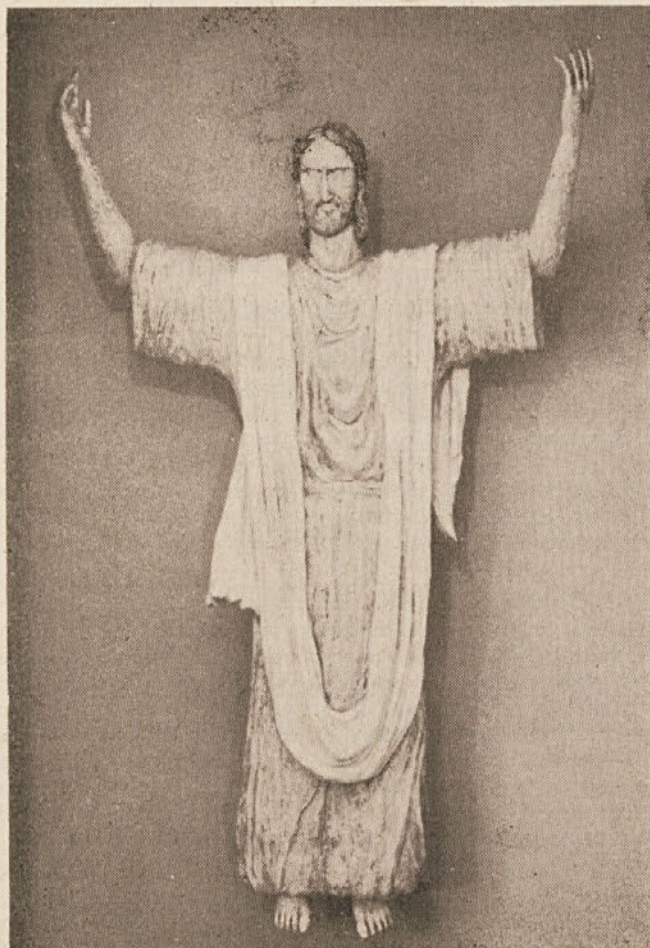
Če bo občni zbor sprejel predlog odbora za imenovanje Andreja Rota kot predsednika, bo le-ta za Rudo Jurčecom, dr. Tineto Debeljakom in Ladislavom Lenčkom četrti predsednik ustanove. Nadejamo se, da bo pod njegovim vodstvom segala vedno bolj na globoko in da bo ustanova sledila istim ciljem, kot so postavljeni v pravilih, da pa bo iskala tudi skupne poti z enako hotočimi med kulturniki tako izseljenstva, kot zamejstva in matične domovine.

Naj bi SKA pod predsedstvom Andreja Rota, ki ga bo odbor SKA predlagal za novo vodstvo ustanove, bolj in bolj rasla v tak skupni slovenski kulturni prostor, ki bo črpal luč in moč iz krščanskih etičnih načel v resnično dobro slovenskega naroda, kjer koli živi!
L.L.

Iz predsednikovih srečanj po Ameriki in Evropi v 1988. letu.

Naš predsednik Ladislav Lenček je potoval v Evropo v svojem misijonskem poslanstvu, da se z odgovornimi dogovori glede svojega bodočega sodelovanja pri novem misijonskem listu „Misijonska obzorja“.

Potoval je preko Toronta, kjer se je srečal z velikim podpornikom SKA, župnikom Janezom Kopačem, ki ima pred vsem zaslugę, da so slovenski lazaristi v Kanadi pred meseci darovali v pomoč naši kulturni ustanovi 2.000 USA dolarjev, za kar se je naš predsednik še osebno zahvalil

Toneta Jemca Vstali Zveličar v kapeli novega Doma Lipa za ostarele rojake v Torontu. (Dvakratna naravna velikost.)

v imenu ustanove. Tamkaj živi tudi naš ustvarjalni član Tone Zrnc, vicepostulator Baragove zadeve, ki je imel o tem skioptično predavanje za rojake skupnosti v Hamiltonu, česar se je naš predsednik tudi udeležil. Pred vsem pa se je mudil v družbi z drugim ustvarjalnim članom SKA, duhovnim pisateljem Francem Sodjem CM. Sodja je zdaj duhovni vodja Doma Lipa, ki so ga rojaki v Torontu zgradili za slovenske ostarele. Za veliko kapelo Doma je bivši malgaški laiški misijonar Tone Jemec iz Slovenske vasi, ki zdaj živi v Torontu, izdelal veličastni kip vstalega Zveličarja in postaje križevega pota. Isti kipar je okrasil s svojimi kiparskimi stvaritvami tudi kapelo v novi hiši lazaristov poleg cerkve Brezmadežne v Novem Torontu. Obiskovalec se je z mladim kiparjem srečal in pogovoril pri Kvasovih, družini njegove žene, ki je tudi umetnica in je izdelala barvne vitroje za novo župnijsko hišo lazaristov, izdeluje pa tudi že vitroje za okna kapele Doma Lipa. V Torontu se je predsednik srečal tudi z nekdanjo igralko Zdenko Škofovo, ki je pred oziroma med vojno doma pod režijo našega gledališčnika Nikolaja Jeločnika kazala izredne igralske talente.

Iz Toronta je našega predsednika letalo poneslo v Rim, kjer se je potnik za dva dneva mudil v „Sloveniku“, katerega vodi naš ustvarjalni član prelat mons. dr. Maksimilijan Jezernik. Ta je gostu razkazal nova romarska bivališča v kletnih prostorih „Slovenika“, ki so zelo dobro izrabljeni ne le za množične skupine romarjev, ampak tudi za veliko, lepo opremljeno dvorano. Rektor je obiskovalcu pokazal tudi moderno urejene prostore znamenite knjižnice „Slovenika“, kjer se poleg vsega drugega zbira in registrira tudi ves tisk Slovenske kulturne akcije in izseljenstva sploh. V Rimu je naš predsednik obiskal tudi prijatelja in mecena SKA, sobrata dr. Franca Rodeta, ki je zdaj tajnik papeškega Tajništva za neverne. Govorila sta tudi o možnosti, da se uresniči načrt nekaterih doma, naj bi Cerkev za Slovence vzpostavila lastno škofovsko konferenco. Kajpada sta govorila tudi o pesniški zbirki njegovega brata Vinka Rodeta „Nekje je stvarnost prozorna“, katero izdanje je dr. Rode naši ustanovi omogočil z mecenskim darom.

Z vlakom se je po devetih urah vožnje popotnik prepeljal iz Rima v Celovec, kjer ga je pričakoval rektor Doma v Tinjah, tudi velik prijatelj SKA, Jože Kopeinig. V tem Domu je potem potnik preživel dva tedna v delu za misijone. Zraven se je srečal z našim članom župnikom Vincom Zaletelom in z obema koroškima obiskovalcema dr. Zerzerjem in dr. Vospernikom, ki ju je rektor Kopeinig povabil v Tinje na kosilo, ko se je v Tinjah mudil za dva dni delegat slovenskega dušnega pastirstva v Argentini,

prelat mons. dr. Alojzij Starc, vračajoč se iz študijskega tečaja slovenskih duhovnikov v „Sloveniku“.

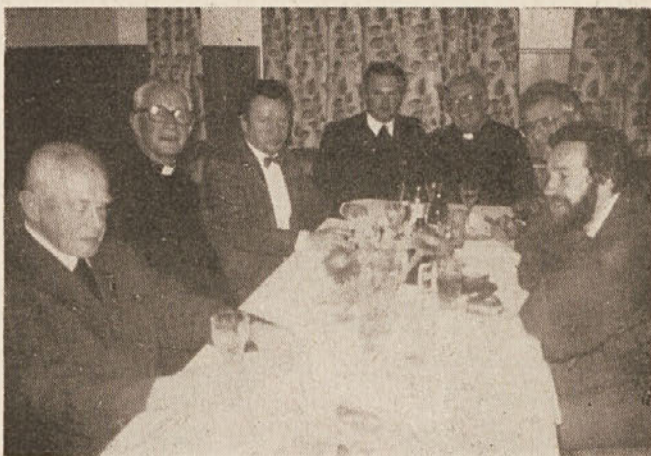
Dr. Starca je veliki prijatelj Slovencev v Argentini, župnik Rihar iz Most v Ljubljani, skupaj z našim predsednikom in župnikom Zaletelom peljal v snežnem metezu čez Visoke Ture v München, kjer smo obiskali voditelja tamkajšnjega slovenskega središča, našega člana, pisatelja dr. Branka Rozmana, urednika „Naše luči“. Naslednji dan pa je dr. Starca in našega predsednika, po dobroti rektorja Kopeiniga, župnik in javni delavec Lovro Kasel peljal po Koroški. Na tem potu so tudi obiskali Goršetovo galerijo v Svečah in kiparjev grob, ki ga še vedno označuje iz snega se dvigajoči preprosti leseni križ, brez kakšnega spomenika, ki ga verjetno še pripravljajo. Pri grobu so potniki za pokojnega velikega kiparja in člana SKA pomolili za njegov večni pokoj. Po galeriji je obiskovalca vodila ga. Flajnikova, ki je nakazala, katera dela iz Galerije so šla na Goršetovo kiparsko razstavo v Ljubljano. Na Koroškem se je Ladislav Lenček nekajkrat oglasil tudi pri Mohorjevi družbi, kjer je z vodjem uprave Karlom Böhmom uredil nekatere račune, srečal se je pa tudi z našim prijateljem publicistom Vinkom Ošlakom, ki je srce revije „Celovski zvon“.

Tudi v Ljubljano je našega predsednika povedla pot, saj se je imel prav tam največ pogovoriti glede „Misijonskih obzorij“. Tam je naš predsednik obiskal nadškofa dr. Alojzija Šuštarja, predavatelja na našem kulturnem večeru pred leti ob priliki njegovega obiska argentinskih Slovencev. Bil pa je tudi več ur v družbi z zelo pozdravljenim škofom dr. Stankom Leničem, ki je povedal marsikaj zanimivega v zvezi z razgovorom, ki so ga imeli z njim o škofa Rožmana delovanju med vojno in ki je bil objavljen v eni zadnjih števil v Ljubljani izhajajoče „Nove revije“. V družbi sobrata dr. Toneta Stresa je naš predsednik obiskal družino dr. Andreja Capudra in nje-

Dr. Andrej Capuder pri predavanju na večeru SKA v Buenos Airesu.

gove gospe, kjer je bil zelo prijazno sprejet. Tri njune hčerke so pač sonce te slovenske kulturne družine. Ena, ki je končala gimnazijo, je velika ljubiteljica kiparstva in bo zdaj začela to tudi študirati. Gosta so peljali v njeno sobo, ki je obenem njen kiparski atelje, in tam je mogel občudovati razne njene stvaritve; zlasti ga je zanimal kiparski portret njene mlajše sestre, ki ga je kiparka zelo zadela, o čemer smo se mogli prepričati, ko je deklica pristopila k svojemu izdelanemu liku. Dr. Capuder in gospa sta predsedniku izjavila, da je bil njun obisk slovenske skupnosti v Argentini poln novih koristnih

Srečanje pri Jožetu Kopeinigu v Tinjah. Od leve na desno: Vinko Zaletel, naš predsednik, dr. Janko Zerzer, Jože Kopeinig, dr. Alojzij Starc, dr. Vospernik in župnik Marketz.

spoznanj o tej izseljenski skupini in da sta še zdaj pod vtisom obiska.

Predsednikov svak dr. Drago Meze, upravnik geografskega inštituta slovenske Akademije znanosti, je obiskovalca razveselil s tem, da ga je peljal na Goršetovo kiparsko razstavo v poslopju Moderne umetnostne galerije v Tivoliju. Ko sta vstopila v razstavne prostore, je naš predsednik najprej postal pozoren na predvajanje tiste Goršetove kasete, ki so jo kako leto pred Goršetovo smrtjo izdelali v Svečah in ki smo jo pri SKA že predvajali pred letom dni na našem Goršetovem večeru na obletnico kiparjeve smrti. Lepo število obiskovalcev razstave je sedelo pred ekranom in vedno novi so prihajali. Spoštljivo so sledili prikazu Goršetove osebnosti in njegovega kiparjenja v ateljeju v Svečah, pa tudi njegovi molitvi v župni cerkvi. Za obiskovalca iz Buenos Airesa je bila razstava Goršetovih kiparskih stvaritev kot srečanje z osebnostjo pokojnika in tudi prijetno presenečenje, kajti ni poznal preje toliko in tako močnih Goršetovih del iz predvojnega časa. Razstava ga je obogatila z novim spoznanjem umetnikovega ustvarjalnega duha in ga napolnila s še večjim občudovanjem njegove osebnosti, ki jo je sicer lepo doživljal ob vsakem svojem obisku na Koroškem, ko je Gorše ustvarjal tam. Naš predsednik se je vpisal v knjigo obiskovalcev razstave in izrazil veselje, da je Ljubljana končno le počastila na dostojen način enega največjih slovenskih kiparjev; podpisal se je kot predsednik Slovenske kulturne akcije s sedežem v Buenos Airesu.

ustvarjalci SKA

Ljubo Sirc

Kot mednarodni strokovnjak za gospodarstvo je bil povabljen s strani „Nove revije“ tudi član SKA dr. Ljubo Sirc, da dá svoj prispevek, kako priti iz krize jugoslovanskega gospodarstva. NR je njegov prispevek prijavila že dvakrat, vendar se je hotela prepričati, če ne bo kakšnih zadržkov s strani založništva (Cankarjeva založba) ali državnega tožilca, ker je bil Sirc obsojen na Nagodetovem procesu na smrt in potem pomiloščen. Sirc je pač zaznamovan kot član „sovražne emigracije“ in v tipu samoupravljalne demokracije nezaželen in menda nevaren, kljub rehabilitaciji, ki je bila samo na papirju.

Razstava † Franceta Goršeta

Revija „Tretji dan“ (verski časopis študentov in izobražencev) posveča Goršetu dve strani ob priliki njegove postumne razstave v Moderni galeriji. Razstava se je vršila januarja in ji je katalog napisal dr. Ivan Sedej. Tako so vsaj nekoliko popravili krivico, ki so jo Goršetu storili l. 1972., ko bi se morala vršiti v Jakčevi galeriji v Kostanjevici. Takrat je katalog spisal dr. Franc Stele,

Župnik Lovro Kasel in dr. Alojzij Starc na grobu pokojnega kiparja Goršeta v Svečah.

vendar ni prišlo do odkritja zaradi nasprotovanja „borcev“. O letošnji razstavi pravi Veselka Šorli-Pucova, da so bila razstavljena dela, ko je bil Gorše na višku ustvarjalne moči. „Naši razgledi“ so se izognili oceni, objavili pa so več eksponatov.

Posmrtno priznanje SAZU slovenskemu znanstveniku dr. Rajku Ložarju

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je izdala v Arheološkem vestniku bibliografijo del dr. Rajka Ložarja (1904—1985). Uvodno študijo je napisal dr. Stane Gabrovec, bibliografijo pa je na podlagi revije Druga vrsta, ki je izhajala pred leti v Buenos Airesu, napisala Anka Dular. Gabrovec, vodilni slovenski arheolog, član SAZU, hvali predvsem Ložarjevo delavnost in poznanje na polju arheologije. Kjer dela sedaj trinajst arheologov, je nekdanje delal Ložar sam. K temu je treba še pripisati njegovo delo v lingvistiki, etnografiji, samostojnemu izkopavanju iz kamene, bronaste in železne dobe. Njegovo zanimanje za arheologijo je trajalo do smrti, prav tako raziskovanje slovenskih dialektov na Koroškem, kamor se je vračal vedno znova na študijske počitnice iz ZDA, kljub temu, da je bil ravnatelj arheološkega muzeja v Manitowoc, v državi Winsconsin.

Uganka, zakaj ga niso povabili (ali so ga?) k obdelavi gradiva iz halštatske dobe (Mecklenburg Sammlung ali Friedrich Pauli Sammlung), bo ostala nerazrešena, razen če je pustil kakšno pojasnilo v zapuščini. Do sedaj so izšle tri knjige o tej zbirki, ki sta jih napisala P. S. Weels in H. Nencken, manjka pa še ena. Zadnje čase se je začel zanimati zanjo dr. Vojko Bratina. Z Ložarjevo smrtjo je izgubila zbirka največjega poznavalca.

Pokojni Ložar je nameraval študirati literarno kritiko, med študijem te ga je preusmeril prof. dr. Schober, da se je začel zanimati predvsem za odkritje izkopanin iz rimske dobe v Panoniji.

Da je bil na tekočem tudi o modernih strujah slovenskih zgodovinarjev, priča njegovo pismo iz l. 1982., kjer piše, kakor da bi predvideval šavlijevo venetsko teorijo: „Na našo Dolenjsko je v tej dobi prišel močan val iz Italije od takozvanih Venetov. Njihovo središče je bilo Este, zato imenujemo to kulturo (500—100 pr. Kr.) Estenska kultura“ (Matej Bor: Negovske čelade, Glas Korotana št. 11).

Čudovito estensko keramiko je Ložar izkopal v Gričah pri Stični, za drugo središče pa navaja Sv. Lucijo ob Soči in Idriji. Toliko o Venetih.

še zadnja leta je priporočal mladim študentom, naj se

oklenejo arheologije, ker da je zdravnikov in inženirjev že preveč.

Gabrovec ne pove, zakaj je Ložar odšel iz domovine, pripomni pa, da bi se lahko brez skrbi vrnil po letu 1952. Nacisti, vpisani v nacional-socialistično stranko, so bili oproščeni po vojni — tudi slovenski — medtem ko je Ložar moral čakati do smrti, šele po njej se je nanj spomnila tudi domovina in mu priznala, da je bil velik znanstvenik. Tudi to je nekaj, le prepozno je!

NOVA USTVARJALNA ČLANA SKA

Dr. Rudolf Čuješ

Slovenska kulturna akcija je imenovala dr. Rudolfa Čuješa za rednega člana Odseka za družbene vede. Mednarodno priznan znanstvenik, strokovnjak za sociologijo in združništvo dr. Rudolf Čuješ se je rodil v Celju 14. junija 1916. Maturiral je v Mariboru leta 1935., univerzo pa končal s pravno diplomom leta 1939. v Ljubljani. Po končani vojni 1945. je odšel v emigracijo in nadaljeval študije v Gradu, kjer je doktoriral iz političnih ved, s specializacijo v sociologiji, leta 1947. Ker ni bilo izgledov za zaposlitev v Avstriji, je leta 1948. emigriral v Kanado. V začetku je bil zaposlen kot gozdni delavec, pozneje pri drugih delih, a končno je le prispel do zaželjenega cilja. V jeseni leta 1961. je dobil ponudbo za profesorja sociologije na univerzi sv. Frančiška Ksaverija v Antigonishu, Nova Scotia. Poleg sociologije je predaval tudi združništvo in v obeh panogah postal mednarodno priznani strokovnjak. Udeležil se je mednarodnih kongresov in je avtor številnih razprav in več knjig. Sedaj je upokojen, a ne miruje, še vedno sodeluje na univerzi in objavlja razprave ter članke v slovenskem in tujem tisku.

Jože Rant

Jože Rant, rojen 16. 2. 1931 v Kranju, odkoder se je leta 1945 s starši umaknil v Avstrijo, leta 1948 pa naselil v Argentini. Maturiral je v slovenskem semenišču v San Luisu, v duhovnika bil posvečen v Adroguéju (1956), doktoriral iz moralne in pastoralne teologije na Teološki fakulteti jezuitskega „Colegio Máximo San José“ v San Miguelu.

Jože Rant je bil profesor za moralko na Katehetskem semenišču v Morónu (1958—1973), honorarni docent za cerkveno zgodovino in patrologijo v Slovenskem semenišču v Adroguéju (1960—1962), profesor filozofije in psihologije na raznih srednjih šolah in rektor-ustanovitelj zavoda „Advénat“ v Haedu. Nekaj let je bil sourednik Duhovnega življenja, kjer je objavil več prispevkov. Pisal je tudi v Omnes Unum, Svobodno Slovenijo, Družabno pravdo in Meddobje.

Po redukciji v laiški stan je pričel predavati na fakulteti Tehnološke univerze (UTN) v Avellanedi, od leta 1980 pa na fakulteti buenosaireske univerze. Rektorat je objavil okrog 15 njegovih del, nekatera napravljena v sodelovanju z drugimi; gre za študije o razvoju univerze oz. o načrtovanju akademskega ustroja, učnih načrtov, vsebinah posameznih predmetov in podobno. Poleg tega je v španščini objavil predavanja (8 na Katehetskem semenišču, 14 na Tehnološki univerzi, od katerih jih nekaj ima več izdaj).

V samozaložbi je izšlo nekaj razprav. Zaradi povezanosti z vsebino vseučiliških stolic se dela nanašajo predvsem na filozofijo znanosti, filozofsko antropologijo in etiko. Po logičnem pozitivizmu. Novi pogledi v filozofiji znanosti. Bs. As., 1981, 88. str.

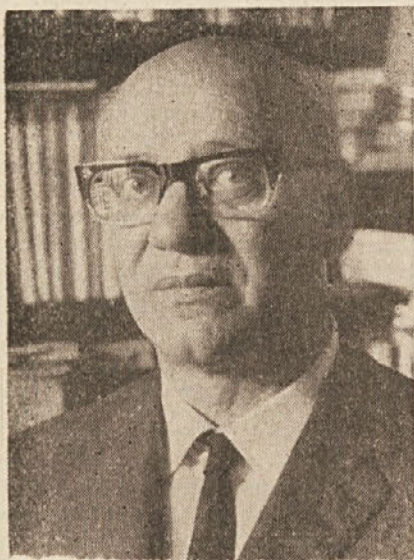
Filozofija in tim. humanistični predmeti v vseučiliški znanstvenotehnoški vzgoji, Bs. As., 1980, 75 str. (več izdaj v samozaložbi in pri rektoratu UTN).

Nemožnost popolnega ponotrnanja verskega obreda, 1976, 25 str.

Veljavnost Trstenjakovega stopnjevanja simboličnosti-semantičnosti-zakramentalnosti, 1977, 18 str.

Razmišljanja o božjem molku, 1976, 80 str.

85 let dr. Tineta Debeljaka

Častni predsednik Slovenske kulturne akcije bo 27. aprila praznoval 85-letnico svojega plodnega življenja, ki je tako izredno obogatilo slovensko kulturo, tako med nami v izseljenstvu kakor splošno slovensko. Samo če pogledamo, kako je razdal svojo ljubezen do slovenstva med našo SKA! Bil je med njenimi ustanovitelji, najpogostejšimi in najbolj priljubljenimi predavatelji na kulturnih večerih, za njeno knjižno zbirko pa je napisal vrsto uvodov v knjige, jih uredil, izdal v njej svoje prevode klasikov itd. Sodeloval je skoraj v vsaki številki Meddobja s pesmijo, prozo, razpravo ali oceno. Isto tudi v Glasu. Dolga leta je bil naš predsednik, vedno pa odbornik, bil je urednik naše knjižne zbirke, Meddobja in Glasa. Vse to delo je tudi izrednega pomena za vso slovensko literaturo, kateri je tudi pred svojim begunstvom posvetil vse svoje moči. Pesnik, esejist, kritik in literarni zgodovinar, urednik Doma in Sveta in kulturnega dela Slovenca, član kulturnih društev, prevajalec itd. Tudi danes ga ne morejo doma zamolčati!

Kot sam pravi, je najbolj ponosen na to, da je kot prvi odkril in objavil Balantiča in Hribovska. Za kulturnega zgodovinarja so važni njegovi spomini na literate med obema vojnama, saj je rešil pozabe marsikak dogodek iz teh krogov. Bil je mentor vrsti mlajših, tako doma kot v emigraciji.

Slovenska kulturna akcija mu kot starosti slovenskih emigrantskih kulturnikov in kot svojemu častnemu predsedniku zavzeto čestita k visokemu jubileju, mu želi še vrsto let in se mu zahvaljuje v imenu vseh Slovencev za njegovo dosedanje težaško delo na kulturnem polju in za vse sadove, ki jih je rodilo v korist slovenskemu narodu.

V pripravi: Osnovni izrek pri K. Popperju; Osnutki etike za inženirje; Razčlenitev dekreta 1099/84 Etični kodeks za arhitekto, zemljemerce in inženirje; Pretres (opombe) „Dialektike znanstvenega raziskovanja (J. Samaja)“ ter omenjena disertacija za doktorat iz filozofije.

Izven univerzitetnih krogov je zbudila precej pozornosti razprava *Computación y Problemática Ética*, izbrana za predavanja na I. Državnem kongresu informatike in teleanformatike leta 1983 in ki se je prirejena razpečevala v iberoameriškem kulturnem območju.

Leta 1977 je dokončal na filozofski fakulteti El Salvador magisterij iz filozofije z disertacijo Novoodkrita tema Svetega pri argentinskem filozofu Victorju Massuh-u. Leta 1986 je pričel pisati tezo za doktorat iz filozofije pod vodstvom p. Ismaela Quileasa (*Prispevki k laínskoameriški filozofski antropologiji iz tehnike*).

Na prvi seji SKA v letu 1988 je bil imenovan za člana SKA v njenem filozofskem odseku.

SODJEVA „PISMA“

Sodjeva „Pisma“ so me takoj zgrabila. Prvi dan sem jih odčlil s tole mislijo: Po dolgih letih spet delam duhovne vaje; premišljevanje, izpraševanje vesti, življenjski obračun iz prav posebne perspektive sosedstva smrti. V tem spisu se g. Sodja takorekoč pred vsemi razgali: s posebno vnetostjo razkriva svoje „napake“ in neuspehe. A s kakšno lahkoto izraža svoje misli! Tu in tam zablešči „lepo slovje“ akoravno sam zatrjuje, da ne piše literature. Avtorjev namen je v prvi vrsti apostolat. Ta Pisma niso potemtakem avtobiografija, ampak apostolska pisma. Snov je vseskozi edifikantna, vzpodbudna. Lastni življenjski spomini so le sredstvo in snov v funkciji prvotnega namena. Nobene koncesije ni, recimo, lahkoživi plati življenja, skritim željam ali celo senzacijskim skušnjavam. Seveda, Sodjev zorni kot je nadvse resen: smrti gleda v oči, zato se obrne k umrlemu bratu za pogovor o poslednjih rečeh. To je perspektiva, ki bi bila za marsikoga blizu obupa, a zanj je vir globokega miru in milosti.

Kljub resnobni naravnosti Sodjo včasih zanese pisatelj-ska žilica. Ne more skriti, da mu je pisanje vir globokega zadovoljstva, včasih kar zamaknjenja. To posebno ko opisuje svoja otroška leta, potem planšarstvo, pa gore, prelepi bohinjski kot, in pozneje Koroško, tinjska jutra, itd. To so opisi, ki v resnici sežejo najgloblje, ker so pač najbolj dovršeni. Vsaj meni se dogodi, da mi pridigarški stil ne seže do srca. Prevzela pa me je njegova gorska

teologija, in še posebej pesem Gospodu v planinskih akordih — v psalmistovem slogu.

Kakšen je Sodjev končni življenjski obračun?

Tak kot ga najdemo pri Jaspersu, ko premerja življenje z eksistenčne perspektive: da je namreč vse obsojeno na neuspeh. Tako časni in materialni načrti in podvigi, kot tudi duhovni, bodisi na polju znanosti, umetnosti ali politike. Navsezadnje bi vse padlo v nič — ako ne bi bilo še ene možnosti: preseganje ničevosti tostranstva. Tako Jaspersu neuspeh velja za glavno „šifro“ Transcendence. Pri Sodju najdemo podobno osnovno naravnost. Vsi življenjski neuspehi (ki jih kar rad našteva) so mu vedno znova ključ po potrebi odrešenja in po božji milosti. Namesto da bi ga ponižali ali spravili v malodušje, so mu nasprotno, vzmet k Bogu. Takole izrazi ta bridek občutek poraza (v stihu, ki je bil črtan iz njegovih Meditacij): „Razvaline hrepenenj in sanj, to moj je spomenik.“ Cenzor (sicer neuradni) je tu videl samo pesimizem. A Sodju je prav razvalina vsega časnega postulat — in zagotovilo — onstranskega. Vse mu je milost: „Vse je božji smehljaj!“

V. R.

NAROČILNICA

Slovenski kulturni akciji
Ramón L. Falcón 4158
1407 Buenos Aires

Podpisani (-a) naročam Vaše tiskovine, objavljene na drugi strani te naročilnice, zaznamovane s križcem.

Priloženo prilagam plačilo tega mojega naročila v čeku za U.S.A. dolarjev, oziroma v nakazilu za avstralov.

Prosim, da se mi naročeno pošilja oziroma pošlje na spodnji naslov:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

lastnoročni podpis

O slovenskem kulturnem sindromu danes

„Ne domišljam si, da bi lahko jaz ali Društvo slovenskih pisateljev kakorkoli spremenilo tok političnega dejanja“, je dejal dr. Dimitrij Rupel na javni razpravi, kjer so 16. marca 1987. govorili o Predlogu o ustavnih spremembah. Je Rupel tako govoril iz izkušnje, iz previdnosti, strahu, ali je predvideval tok političnih dogajanj? Vsekakor je to živo nasprotje tistemu, kar je govoril na Svobodni tribuni o slovenskem narodu in slovenski kulturi l. 1985. Golo dejstvo je, da njegov izraz in nosilci slovenskega kulturnega sindroma dobivajo zadnje čase hude udarce. Po Ruplovi tezi (gradivo je dobil iz sociološke študije zgodovine slovenske družbe, Rupel je sociolog) slovenski kulturni sindrom obsega ne samo pisatelje, ampak razumnike nasploh, vendar so bili prav pisatelji tisti, ki smo jim dolžni, da smo se vzpostavili kot narod. Ne politiki! Pisatelji so morali opravljati delo politikov in jih vleči za seboj, jim dajati ideje, pobude, tolažbo, moč, zaslombo, skrbeti za njih — medtem ko so se politiki samo v potrebi obračali na njih, včasih še to ne, včasih so pa šli celo proti njihovem mnenju in nazorom.

Pred letom dni so bili mnenja v DSP, da se ustavne spremembe gladko odbijejo, da se o njih ne razpravlja. Po teoriji o slovenskem kulturnem sindromu bi bilo s tem opravljeno; kulturniki so spregovorili, politiki, ki so bili v manjšini so na prvi pogled izgubili. Komaj leto za tem, 6. 2. 1988. se je zbrala pri oglati mizi — zakaž naj bi bila vedno okrogla — skupina slovenskih kulturnikov, katerim je poslal pokojni Bojan Štih (tudi književnik!) svojo oporoko-odprto pismo nekaj mesecev pred smrtjo, in so obujali spomine nanj in na oporoko. Ugotovili so, da je kultura, telesna in duhovna, prav na repu vseh družbenih dejavnosti, kljub sklepu kulturnega plenuma iz l. 1945. Takrat naj bi se začel „poskus nove politične pameti“, kakor bi dejal pokojni Štih. Vendar od takrat se ni nič spremenilo, če se pa je, je šlo na slabše.

Zopet se je na vseh oglih mize — sreča, da je bila ogata — pojavilo vprašanje delavskega razreda, narodnosti, kulture, znanosti, šolstva, ki so jih imeli že za rešena. Združeno delo, proletariat, zgodovinski interesi delavstva — versus narodnemu. Kult fizičnega dela, proizvodnje, reprodukcije, da je potlačil duha, znanost in kulturo.

Zdi se, in tudi udeležencem oglate mize se je zdelo tako, da je bil dosežen samo verbalni pluralizem, ne tako pa politični, ki šteje. Ključ do tega imajo samo nekateri

člani partije, „posvečeni“. To se je dobro videlo na zasedanju slovenske skupščine, ko je Tone Pavček spreporil o ustavnih spremembah: Skupščina mu je divje zaploskala, ko pa je prišlo do volitev, so volili prav nasprotno! Zopet drug udarec slovenskemu kulturnemu sindromu in to prav v osebi nekdanjega predsednika DSP. Ob oglati mizi je potem potožil, da še ne vemo, kaj bomo volili, kakšne spremembe bodo, kakšni slovenski odgovori nanje. Vendar je skupščina zasedala že 16. I. 1988. in tam, v tem častitljivem telesu so bile spremembe-amandmaji sprejeti že takrat, medtem ko se je ogata miza vršila skoraj mesec pozneje. Kaj Pavček tega ni vedel? Celó več! Ko je dr. Karl Rainer, tajnik avstrijske socialistične stranke govoril decembra 1987., je rekel, da bi pokadil slovenskim tovarišem, da ima Jugoslavija in s tem Slovenija, najbolj izdelan družbeni pluralistični sistem, ki pa na žalost ne deluje. Šlo je najbrž za tisto že oguljeno frazo o družbenem konsenzu, ki sistemu da legitimnost in legalnost.

Rainer postavlja Jugoslavijo med gospodarsko neučinkovite in politično nesvobodne dežele, kjer KP še vedno niha med eno — in večstrankarskim sistemom. Prav njegova stranka je med drugimi glasovala o šolskem zakonu na Koroškem. Morebiti je pohvala s pluralističnim sistemom socialistične družbe v Jugoslaviji in Sloveniji bila prav zato, da ublaži udarec, ki ga je zadala slovenstvu na Koroškem.

Še en nov dejavnik je nastopil v slovenskem kulturništvu, ki tudi zadeva slovenski kulturni sindrom; v predsedstvo slovenske skupščine so bili predlagani in sprejeti (kaj bi govorili o tisti meščanski ustanovi volitev!), naslovni škof dr. Vekoslav Grmič, prof. dr. Jože Rajhman (ta celo v zvezno skupščino!) in Anton Bohinc, predsednik Slovenskega duhovniškega društva. Tako bi človek sedaj lahko pričakoval, da se že lahko govori o pluralizmu in konsenzu slovenske družbe, če ne tudi Cerkve. Ne! Vsi trije gredo namreč proti navodilom Drugega vatiškanskega cerkvenega zbora, ki udeležbo v politiki prepoveduje kleru. Gre samo za bastardizacijo demokracije, za demokracijo znotraj skupščine, v kateri je bil dosedaj samo eden, ki ni bil član KP.

Za opazovalce od zunaj so hoteli napraviti vtis nekega preobrata — da sta se uradno povezala črni in rdeči klerikalizem, da je SZDL, posebno pa še njeno predsedstvo že pluralistično in da se bo sedaj slovenska družba vrnila k izvirom OF: s tem naj bi veljali za napredne, demokratične, civilna in pravna ureditev je že pred vrati. Resnična škoda je, da ti gospodje ali tovariši (tudi v Tretjem dnevu, časopisu slovenskih izobražencev ne vedo, kako bi jih poimenovali) niso prebrali Temeljnih načel ustave ali pa vsaj Dolomitske izjave, če že trdijo, da se vračajo k izvirom OF. Tako v eni kakor drugi se govori o Zvezi komunistov kot glavnim pobudnikom in nosilcem politične dejavnosti. Tudi SZDL je imela v svojem Poročevalcu z dne 16. I. 1988. zapoved: „...da ustavne spremembe ne bodo posegle v temelje naše ustave“. Na zadnji strani jo dobimo še enkrat ponovljeno: „Zato mora Socialistična zveza pravočasno in z demokratičnimi sredstvi odgovoriti na morebitne napade na temelje naše družbenoekonomske in politične ureditve.“ Pa smo le prišli do treh branilcev s strani Cerkve (res?) naših temeljnih načel!

„Vremena Kranjcem bodo se zjasnila!“ je trdil veliki kulturnik France Prešeren — ogata miza slovenskih kulturnikov, zbranih v čast Štiha, pa je postavila vprašaj na konec. Dvomijo dvomljivci! Stanje slovenske kulture kljub trem novim tovarišem in gospodom v predsedstvu SZDL se najbrž ne bo izboljšalo. Morebiti so se štajercem vremena že zjasnila, za Kranjce se bodo pa sedaj? Najbrž to ni bil zadnji udarec, lahko bi rekli kar breca, Ruplovemu slovenskemu kulturnemu sindromu, po besedah udeležencev Štihove oglate mize moramo pričakovati še nove.

Sledile bodo po 30. aprilu, ko se bo začelo soglaševanje,

Revija „Meddobje“ z „Glasom Slovenske kulturne akcije“ (letno 320 + 16 strani v „Meddobju“ in 48 strani v „Glasu“) 30 USA dol. □

Pesniška zbirka Vinka Rodeta, „Nekje je stvarnost prozorna“, z lesorezi Ivana Bukovca (100 strani), broširano 8 USA dol. □

Duhovna avtobiografija Franca Sodja CM, „Pisma mrtvemu bratu“ (210 strani s fotografijami) vezana: 12 USA dol. □
broširano: 10 USA dol. □

Zgodovinsko-planinska novela, Vojko Arko, „Cerro Shaihueque“, z risbami Bare Remec in fotografijami (80 + 4 strani), broširano 3 USA dol. □

Zbirka prevodov svetovnega pesništva in lastnih sonetov, Karel Rakovec, „Posneti soneti“, z ilustracijami Bare Remec, Ivana Bukovca, Franca Papeža in arh. Jure Vombergarja in v opremi arh. Marijana Eiletza (112 strani), broširano: 8 USA dol. □

Lev Detela, „Časomer življenja“. Prikaz avtorjeve rasti pred umikom na Dunaj in prvih korakov njegovega kulturnega dela. Opremil arh. Jure Vombergar (240 strani), 12 USA dol. □
broširano: 10 USA dol. □

usklajanje, dogovarjanje, poravnavanje, enotenje stališč, dosežanje konsenza, privoljevanje, urejevanje razmerij, uveljavljanje interesov, združevanje mnenj med centrom in slovensko provinco, ki naj tistih 2.000 načrtovanih bodočih znanstvenikov lepo spremi v svet, saj Slovenci smo znani vandrovcji in Ahasverji! Doma pa bodo imeli možnost malo pokobekirati (nov slovenski glagol!). Samo da posledice ne bodo tako strašne kot so bile v drugi svetovni vojni in revoluciji.

„Mi verujemo v prihajajočo božjo državo...“

Mi se sicer zavedamo, da ne bo treba pomakati naše roke v kri brata in s krvjo ustvarjati novo bratstvo, ki bi temeljilo na laži in življenskem tragosu in ki bi mu bilo ime komunizem...“ (Križ na gori 1925/26, st. 5-6.)

Elite se potrjujejo! je nekdo napisal pred kratkim. Strašanska zamera! Dolgo je že, kar je bila Zveza komunistov elita, še manj pa moremo govoriti o treh gospodih ali tovariših, da pripadajo k eliti Cerkev ali da jih je Cerkev delegirala v skupščino. Res pa je, da bodo s svojo navzočnostjo tam prispevali nemalo h kultu in zmagi lumpenproletariata in vsega, kar je s tem povezano, kar pa bo seveda še bolj zožilo že tako ozek delokrog slovenskih kulturnikov.

Tone Brulc

kulturni večeri

I. kulturni večer SKA, v Barilochah

Prvi kulturni večer v 35. sezoni SKA (13. februarja) je bil posvečen predstavitvi knjige dr. Vojka Arka: Cerro Shaihueque. Dogodek je bil pomemben tudi zato, ker je SKA prvič priredila svoj večer v Barilochah, kjer živi dr. Arko in močna slovenska skupnost.

Večer je bil v Slovenskem stanu. Pričel ga je predsednik Slovenskega planinskega društva Dinko Bertonec, ki je pozdravil goste in odprl prvi kulturni večer SKA v 1988, nato pa je predsednik Zedinjene Slovenije in blagajnik SKA Lojze Rezelj v uvodnih besedah poudaril važnost izida nove slovenske knjige in navduševal predvsem mlade, da ohranjajo slovensko besedo.

Sledilo je predavanje Tineta Debeljaka ml. na temo „Gore v slovenski literaturi“. Vmes so recitirali mladi Bariločani razne pesmi z gorniško vsebino. Iz predavanja Tineta Debeljaka povzemamo njegove glavne misli o Arkovi knjigi:

„A že od vsega početka svoje naselitve tu, v tedaj še skromni vasi, je dr. Arko v Zbornikih Svobodne Slovenije priobčeval vrsto črtic, ki zajemajo snov iz slovenske prisotnosti v bariloških gorah. Tudi on se v svoji zvrsti drži že omenjenega trikotnika: gora, plezalec, ženska; tudi on govori in premišljuje o drznosti, volji, premagovanju narave, izletih, navezah. A poleg vsebinske in tematične podlage se vrvajo v njegova dela čedalje bolj razmišljanja, ki vodijo korak globlje kot je površinska podoba. In sedaj, ko je klasična doba slovenske „šume“ v Barilochah mimo, se v svojih treh knjigah obrača tudi na razmišljanje in opevanje o vsej epični – včasih veseli, včasih žalostni – sagi našega sožitja s tukajšnjimi gorami.“

V potopise gorske hoje in pleže, ki so lahko več ali manj navdihnjeni po resničnih dogodkih, vpleta prizore in spomine iz prvih let slovenskega bariloškega občestva, na tedanje prijatelje in probleme. Vmes vpleta reminiscence od doma in projekcije v bodočnost, v njegovih črticah se družijo Andi in Alpe, a vedno je zadnja usedlina slovenski človek v ameriških Andih. Ta misel ga je pripeljala do njegove zadnje knjige Shaihueque. V njej je med slovensko „šumo“ in argentinske gore vpletel še nov element, Indijanca. Nov element za Arka in nov element za slovensko literaturo!

Prva značilnost knjige je večplastnost. Da se bolje izrazim, v knjigi se nahaja več zaporednih zgodb ali

razmišljanj ali zgodovinskih podatkov, ki se prelivajo in vežejo med seboj. Okvir pisatelja, ki piše, in sebe kot Grega, ki doživlja. Spomin ture na Cerro Shaihueque in spomini prijateljev na prvi vzpon pred desetletji. Življenje „šume“ v fantovski objestnosti in današnja realnost, ko se je razbila in raztepla. Obiski iz velemesta in Evrope. Naša težka usoda kraških jam in juridični problemi v taboriščih. Zgodovinska podoba Bariloč, male vasice onstran pampe, pa sedanjega turističnega centra. In zadnja, zame najbolj zanimiva plast, usoda Indijancev in njih zadnjega poglavarja Šajueka.

To je nova ideja, ki bogati slovensko dušo. Pisatelj primerja usodo indijanske družbe, ki si ne zna več pomagati, in našo usodo vojakov, beguncev in vseljencev, ki živimo na zemlji, vzeti Shaihuequu. Je Indijancem še pomoči? Kje je pravica? S tem razmišljanjem smo se tudi Slovenci pričeli po svoje spominjati 500 letnice takoimenovanega odkritja Amerike, ki je prineslo zlo in dobro, uničilo prvotne prebivalce in dalo zavetje evropskim naseljencem in beguncem.

V gorah se družijo razne vrvine – indijanske, argentinske, zmagovalci in poraženci, slovenska herojska zagnanost in moderni izletniki. To podobo nam je v slovenski literaturi ohranil Vojko Arko. Kratka, a epska podoba izpod Južnega križa, ki vsako noč enako sveti nad starimi naseljenci in Šajuekovim grobom, pa nad nami, ki smo tu našli varno zavetje in dom.“

Sledil je razgovor z avtorjem dr. Vojkom Arkom, kateremu je stavila vprašanja Zalka Arnšek. Končno se je predsednik SPD Bertonec zahvalil dr. Arku za njegovo delo, da je dolga leta opisoval slovensko navzočnost v Barilochah. Zahvalila se mu je tudi polna dvorana poslušalcev (okrog 70 ljudi). Mladi člani SPD so nato še pogostili zbrane goste in Bariločane, ki so ostali v pogovoru še dolgo v noč.

e. k.

Bodimo solidarni

Slovenski glas iz Pariza

Mnogo govorimo o potrebi in možnostih za zavarovanje naših narodnih izročil, za prenos dediščine na mlajši rod, v čemer so zajete tudi vse osnovne dolžnosti zavednega Slovenca. Pripravljeni smo marsikaj žrtvovati, materialno in časovno, da bi zadovoljili notranjim nagibom svoje pripadnosti, kar nas more le plemeniti v čustvenem doživljanju osebnega življenja. V tem je potrjeno naše osebnosti in obseg njene vrednosti.

Zadostiti takšnim zahtevam so poleg naših osebnih sposobnosti in aktivnosti potrebni še dodatni prilivi iz drugotnih kulturnih virov, da bi bili bolj racionalno usposobljeni seči še globlje in višje v svoji dejavnosti pri graditvi take družbe, v kateri bi sleherni med nami našel dostojno moralno in duhovno zavetje. Le v takem okolju je najti potrebne pogoje za realizacijo osebnih pobud in aplikacijo idej, ki bi sicer zamrle v škodo skupnega napredka organizirane družbe, ki postaja tem boljša, čim bolj so razviti njeni posamezni člani, se pravi, čim močnejši je kulturni zven posameznika. Samorastništvo je vredno vsega spoštovanja v svojem pozitivizmu, bo pa mnogo učinkovitejše, če se napaja pri izbranih kulturnih vrelcih vodečih in usmerjevalnih kulturnih tokov.

Da je tisk in vsa javna publicistika pod oznako literarno književne vrednosti ta neizčrpni zaklad naše duhovne in intelektualne hrane, je neizpodbitna resnica. Le slediti ji moramo, si jo prisvojiti, jo izkoristiti s pomočjo lastnih materialnih sredstev. Skratka, naše družinske knjižnice morajo biti tisto duhovno in kulturno ognjišče v naših domovih, okrog katerega se bo razvijal vse bolj kulturn in narodno zaveden mladi rod, ki bi sicer, brez njega in v iskanju življenjskih odgovorov in resnic, mogel poseči po dvomljivih virih, ki bi ga usmerili na stranska pota. To je prav lahko pravočasno preprečiti.

Na tem mestu smo že spregovorili o naši središčni Kulturni akciji, ki že 35 let družijo vse slovenske kulturne

delavce in ustvarjavec v svobodnem svetu z namenom, ohranjati vse naše dosedanje kulturne dosežke ter posredovati literarne in umetnostne plodove sonarodnjakom vsega slovenskega prostora.

Vse premalo znamo ceniti te ogromne žrtve velikih narodnih sinov. Ne izkoriščamo dovolj vsega tega dela, bogastva, ki nam ga drugi zavidajo. Ta kulturna ustanova je v hudih finančnih težavah, in če ne bomo sledili svojim dolžnostim do nje, bo ta naš edini kulturni vrelec presahnil. Pomagajmo mu ostati pri življenju. Postanimo naročniki njenih rednih izdaj in v naše domove bo prišla lepša svetloba nove pomladi v obliki poročil in literature, ki nas bo obogatila.

Lahko je biti Slovenec brez obveznosti, težje (ali) častno pa v času narodne stiske, v njegovi težki premostljivosti. Poglejmo: samo deset litrov vina manj (če računamo dolar šest frankov, je letna naročnina komaj 210 frankov), pa bo zato več kulturne bere v naših domovih, naši kulturni materi pa bomo prilili novih moči za nadaljnjo rast.

Revija Meddobje (4 zvezki, 320 strani, in 6 številčk Glasa) je na voljo za skromno ceno 30 dolarjev. To vendar zmore vsakdo. Nakazila pošljite po mednarodni poštni nakaznici. Izpolnite vse, razen zneska, ki ga izračuna in vpiše poštni uradnik, vi pa boste vplačali v frankih. Naročilnico pa izpolnite in pošljite po avionski pošti. Vsem topla hvala vnaprej!

S.

(Korenine št. 16, letnik IV., Dec. 1987, str. 16-17. Korenine je glasilo Društva Slovencev v Parizu. List skrbi za zvestobo koreninam, zavzema pa se tudi za SKA.)

nazgledi

Med drugimi emigranti bodo v Rusiji izdali tudi dela **Borisa Nikolajeviča Bugajeva** — Andreja Belega. Bugajev je emigriral, nato pa se je vrnil v Rusijo l. 1923. Pred vojno je spadal med simboliste in dekadente, zašel pa je tudi v teozofijo. Bolj kot pesnik in pisatelj je poznan kot teoretik. Zapustil je več nedokončanih del.

Vladimirja Nikolajeviča Vojnoviča, sodobnega ruskega romanopisca, so primerjali zaradi satirične osti češkemu Hašku. Čeprav začetka ni bila ruska publika navdušena zanj, se je njegov ugled dvignil pod Gorbačevim. V svoj zadnji roman „2042“ je vtaknil tudi Solženicina, s katerim je sodeloval dolgo vrsto let, sedaj pa nanj v romanu gleda kritično, češ da je nacionalist in individualist. Vojnovič živi v Nemčiji.

Lani je slavila svojo dvajsetletnico revija „2000“, ki jo je ustanovilo „Društvo 2000“. Izhajala je do l. 1973., prenehala za časa „intelektualnega molka“ ob ukinitvi „Prostora in časa“, nato je začela izhajati znova. Po besedah Mitja Koširja je njen namen: „...oživljanje in nadaljevanje izročila slovenskega krščanskega socializma, seveda v pogojih današnje družbene situacije“.

Revija izdaja tudi zbirko knjig, ki obravnavajo aktualne teme (Buber, Mounier, Foucault). Zaenkrat trdijo, da nimajo nič skupnega s Socialistično zvezo, dovoljenja za izdajanje jim daje Sekretariat za notranje zadeve, dobivajo pa tudi pomoč od Kulturne skupnosti Slovenije.

86-letna pisateljica **Barbara Cartland** je dobila nagrado mesta Pariz, ki ji jo je izročila Bernardette Chirac. Cartland je dosedaj prodala 500 milijonov izvodov svojih roman-

tičnih novel in je najbolj brana pisateljica sveta. V zameno za nagrado je dala Chiracovi ženi pozlačen hrastov list, ker njenega moža že pozdravlja kot zmagovalca na prihodnjih volitvah. Cartlandova lahko spiše s pomočjo petih tajnic en roman na teden.

Zolajev „J'accus“ je mislila prodati njegova pravnikinja **Brigitte Place Zola**. Minister za kulturo **Leotard François** je menil, da gre za del francoske kulture, in je prepovedal prodajo v Londonu. Rokopis, ki brani judovskega kapetana **Alfreda Dreyfusa**, bi dosegel ceno desetih milijonov frankov. Z njim je pravnikinja mislila prodati tudi par sto pisem iz Zolajeve korespondence.

Tisoči občudovalcev pevca in pesnika **Vladimirja Visotskega** so se zbrali na pokopališču Vaganskoje za njegovo 50-letnico 25. januarja 1988. Prejšnji režimi so mu zelo nasprotovali, sedanja vlada pod Gorbačevim pa je pustila praznovati pesnikovo obletnico smrti, kateri prej niso namenili več kot par vrstic.

Lipušev roman „**Zmote dijaka Tjaža**“ je izdala francoska založba Gallimard pod naslovom „**L'éleve Tjaž**“. Nemški prevod je izšel že l. 1981. in se je predavateljica **Anna Gaudu** poslužila tega pri prevajanju.

Na zborovanju škofovske konference se je pri mariborskem škofu **Krambergerju** oglasila tudi delegacija iz župnije **Razkrižje**, ki spada v SR Slovenijo, cerkvenopravno pa v zagrebško nadškofijo in ima zato bogoslužje v hrvaščini. Cerkevni možje so poudarili, da so pripravljene iti s svojimi zahtevami po slovenskem bogoslužju do Apostolskega sedeža, če se njihova zadeva ne bo uredila. O tem je obširno pisal že pred desetletjem „**Sij slovenske svobode**“ v Buenos Airesu.

„**Vprašanje Boga danes**“ je bil naslov zborovanju škofovskega središča za teologijo in kulturo v Trstu. Predaval je kardinal **Paul Poupard**, predsednik za neverujoče in Papeškega sveta za kulturo. Predavatelj je priporočal sodelovanje z ateisti na področju miru, resnice in pravičnosti in vrednot, ki so nam skupne. Omenil je agnostika **Pahorja** in zavzetega kristjana **Rebulo**. Poudaril je, da je tudi antropologija ena izmed znanosti, kjer je možno sodelovanje.

Povest **Zore Piščančeve** „**Pesnik zelene pomladi**“ obravnava življenjsko pot njenega brata **Lada**. Knjiga je izšla kot del književnega daru Goriške Mohorjeve družbe in jo je predstavil njen tajnik **dr. J. Markuža**.

Zora Saksida je izdala novo pesniško zbirko „**Ugašajoča sonca**“. Zanimivo je posvetilo zbirke: „**Vsem oropanim lepot življenja**“, ki že napoveduje tudi nenavadno snov zbirke; nesrečni otroci, izgubljena leta, zapravljeni in prodana mladost, prostitutirana dekleta, motiv samomora, prisila družbe nad mladimi zaradi služenja vojaškega roka. Z drugimi besedami bi lahko rekli, da je zbirka zavrnitev nasilja.

Predsednik novega odbora celjske Mohorjeve družbe je **p. Hieronim Žveglič**. Mohorjeva je lansko leto praznovala 135-letnico obstoja in je najstarejša slovenska književna založba. V novoizvoljenem odboru so še: **dr. Marjan Smolik**, tajnik, **dr. Zmaga Kumer** in **dr. Anton Stres**, podpredsednika.

Tudi **dr. Anton Stres** je za 40-letnico razglasa človeških pravic v ZN (Združenih narodih) l. 1948. imel predavanje o „**Človekovih pravicah v luči krščanstva**“ prav tam 8. marca.

Y SUC 6 CORR. CENTRAL CORNO ARGENTINO	TARIFA REDUCIDA CONCESION 232
	R. P. I. 201682

GLAS je glasilo Slovenske kulturne akcije. Urejuje ga tajništvo. Tisk Editorial Baraga del Centra Misionál Baraga, Colón 2544, 1826 Remedios de Escalada, Pcia. Buenos Aires, Argentina. Vsa nakazila na ime in naslov: Alojzij Rezelj, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires 1407, Argentina. - Editor responsable Slovenska kulturna akcija (Andrés J. Rot), Ramón L. Falcón 4158 Buenos Aires 1407, Argentina.